

ДніпроДА

Безбар'єрний Безпековий Простір в закладах загальної середньої освіти Личківської та Магдалинівської громад Дніпропетровської області

БО "БФ "Генофонд Майбутнього"

Загальні дані

Стратегія зі створення Безбар'єрного Безпекового Простору в Личківській та Магдалинівській громадах

Безбар'єрний безпековий простір – це інтерактивне безпекове освітньо-реабілітаційне середовище, де всі діти мають однаковий доступ до інформації з питань безпеки, у тому числі і діти з особливими потребами.

Безбар'єрні безпекові простори можуть створюватися і функціонувати в таких закладах загальної середньої освіти, які забезпечують інклюзивне навчання як систему освітніх послуг:

- початкові школи – заклади освіти I ступеня, що забезпечують початкову освіту;
- гімназії – заклади середньої освіти II ступеня, що забезпечують базову середню освіту;
- ліцеї – заклади середньої освіти III ступеня, що забезпечують профільну середню освіту

Відповідно до Рекомендацій щодо створення та забезпечення функціонування класів безпеки у закладах освіти (Наказ МОН No135 від 10.02.2023) ББП передбачає простір, який складається з наступних зон:

- зона перегляду відеоуроків та презентацій;
- зона пожежної безпеки;
- зона мінної безпеки;
- зона безпеки життєдіяльності;
- зона домедичної допомоги;
- зона психологічного розвантаження;
- ігрова зона.

Крім оснащення, передбаченого Примірним переліком обладнання для облаштування класів безпеки у закладах освіти (Наказ МОН No135 від 10.02.2023), кожна безпекова зона ББП повинна бути доукомплектована додатковим реабілітаційним та корекційним обладнанням для дітей з ООП, що забезпечить формування мотивації навчальної діяльності учнів, які потребують постійного особливого психолого-педагогічного та корекційного супроводу в процесі навчання.

ДніпроДА

Облаштування інтерактивних безпекових освітньо-реабілітаційних просторів та інклюзивних укриттів у Личківській та Магдалинівській громадах, де всі діти мають однаковий доступ до інформації з питань безпеки, зокрема і діти з особливими

Загальні дані

Очікувані результати: створення інноваційного інтерактивного безпекового освітньо-реабілітаційного простору, структурованого на поділеного на 6 зон із фізично відчутними межами: зона перегляду відеоуроків та презентацій; зона пожежної безпеки; зона мінної безпеки; зона безпеки життєдіяльності; зона домедичної допомоги; зона психологічного розвантаження; ігрова зона.

Стратегічний курс за напрямками безпекової безбар'єрності

Напрямок 1. Зона пожежної безпеки

Візія: Зона пожежної безпеки призначена для вивчення правил пожежної безпеки, алгоритму дій при пожежі, вивчення основ користування вогнегасниками та іншими первинними засобами пожежогасіння. Для учнів початкових класів вона передбачає вивчення основ користування первинними засобами пожежогасіння, безпечної поведінки з побутовими предметами та у різних сферах життя, у тому числі алгоритми дій у разі надзвичайних ситуацій різного характеру.

Окрім вказаних вище матеріалів зона може бути укомплектована симуляторами пожежної безпеки «Прасувальна дошка. Вогонь», «Електрична духовка», мобільними симуляторами пожежної безпеки (приватний будинок, громадський будинок, висотний будинок, екосистеми тощо), стендами з електроприладами, що призвели до пожеж та з обпаленими предметами, інклюзивним ляльковим театром «Патрон», вогнегасниками різних видів для проведення занять, протигазами, стендом пожежним з щитом закритого типу, знаками «Вогнегасник», «Стій! Напруга» тощо.

Напрямок 2. Зона безпеки життєдіяльності

Візія: Зона безпеки життєдіяльності призначена для вивчення правил безпечної поведінки у різних сферах життя, в тому числі алгоритми дій у разі надзвичайних ситуацій різного характеру. Завдання, які учні мають навчитися розв'язувати в цій зоні, можуть стосуватися як побутових ситуацій, так і безпеки під час дорожнього руху, перебування в екосистемі тощо. Тому обладнання має передбачити можливість унаочнення всіх описаних ситуацій та додатково містити м'які модулі «Автошкола для маленьких водіїв», набір дорожніх знаків та моделі світлофора, килим з дорожньою розміткою, жилети рятувальні дитячі, рятувальне коло, рятувальний кінець Олександрова, нічник «Вогнище», макет дерева, макет водойми та інші. Учні мають познайомитися з базовими поняттями безпеки, освоїти навички самопомоги. Не менш важлива нота національно-патріотичного виховання, формування іміджу силових структур та довірливих стосунків з представниками ДСНС та поліції.

Загальні дані

Напрямок 3. Зона мінної безпеки

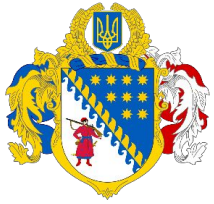
Візія: Зона мінної безпеки має на меті вивчення правил поведінки у разі виявлення вибухонебезпечних та підозрілих предметів. Основне обладнання — це інформаційні, дидактичні та демонстраційні матеріали, за допомогою яких фахівець пояснює школярам правила поводження з вибухонебезпечними об'єктами. Правильне облаштування цієї зони надзвичайно важливо, адже від того, чи навчиться учень розрізняти різні типи мін та гранат, та чи буде знати, як поводитися у разі знахідки такого об'єкта, може залежати його безпека чи, навіть, життя.

В зоні може бути створена інсталяція лісосмуги із наступним комплектуючим наповненням: декоративна трава, вігвам, макет інтерактивного вогнища, макет дерева, макет водойми, іграшка-макет Пес Патрон, металошукач із зарядним пристроєм, макети вибухонебезпечних предметів, стенди з вибухонебезпечними предметами.

Напрямок 4. Зона домедичної підготовки

Візія: Зона домедичної допомоги – для проведення занять та тренінгів з надання першої домедичної допомоги при травмах різного характеру та опіках, у тому числі зупинка кровотечі, проведення серцево-легеневої реанімації тощо.

Домедична допомога — це найпростіші невідкладні дії, які виконуються безпосередньо на місці, де стався нещасний випадок. Учні мають знати, що можна, а чого категорично не можна робити до прибуття швидкої; чи допустимо пересувати пораненого, чи давати йому воду або їжу; в яких випадках проводити серцево-легеневу реанімацію та як це робити; як діяти у випадку сильної кровотечі та поранення, як накладати турнікет собі та іншій людині. Для цієї зони надзвичайно важливо обрати релевантні навчальні дидактичні матеріали, манекени та демонстраційні засоби, адже вони мають бути одночасно якісними, реалістичними та безпечними. Можливе обладнання: аптечка колективна, навчальний тренажер зупинки кровотечі, набір моделей ран та ушкоджень, навчальний манекен серцево-легеневої реанімації.

ДніпроДА

Облаштування інтерактивних безпекових освітньо-реабілітаційних просторів та інклюзивних укриттів у Личківській та Магдалинівській громадах, де всі діти мають однаковий доступ до інформації з питань безпеки, зокрема і діти з особливими потребами.

Загальні дані

Напрямок 5. Зона психологічного розвантаження

Візія: Зона психологічного розвантаження може бути використана для роботи з психологами, виконання творчих завдань, проведення бесід тощо. Це місце, де учні різного віку зможуть почувати себе комфортно та безпечно, розслабитись та трохи перепочити. Саме тут пропонується проводити індивідуальні та групові заняття з психологом, довірливі бесіди та психологічні практики, спрямовані на зниження тривожності, підвищення стресостійкості, які так важливі для контролю власного стану, особливо – в критичних ситуаціях. Основні задачі зони – зняти психоемоційне напруження, подолати накопичену агресію, впоратись зі своїми страхами, знайти внутрішню рівновагу, підвищити настрій. Меблі в цій частині ББП мають бути особливо зручними — можна використовувати м'які некаркасні крісла та дивани, ігрові мати, модульні сидіння, подушки. Можна облаштувати простір предметами декору, додати спеціалізовані іграшки для найменших, тактильні та інші сенсорні засоби, аромалампи, стіл для малювання піском з підсвіткою, психологічні книги та роздаткові матеріали.

Напрямок 6. Ігрова зона

Візія: Ігрова зона в першу чергу призначена для дітей молодшої вікової категорії для проведення тематичних рухливих ігор та вправ. В цій зоні можна розміщувати будь-які тематичні іграшки, конструктори, ляльки, головоломки, пазли, машинки (пожежна машина, поліцейське авто, машина швидкої допомоги тощо), наповнювати її іграшками, пов'язаними з темою безпеки для закріплення знань: набори пожежника, набори маленького лікаря, ляльки-професії, а також ігрові набори дорожнього руху, демонстраційні тематичні іграшки, дитячий одяг рятувальників (дитяча форма парамедика, поліцейського, працівника ДСНС), дитячі каски; тематичні набори карток.

Важливо пам'ятати, що необхідно зберігати баланс між іграшками для активного відпочинку та для спокійних занять і що ігрова зона не має бути перенасичена предметами, щоб не відвертати увагу дитини. Наповнення має бути сучасним, якісним, цікавим для школярів.

Загальні дані

Оснащення ББП в Личківській та Магдалинівській громадах

Оснащення здійснюється відповідно до Примірного переліку обладнання для облаштування класів безпеки у закладах освіти. Обладнання класів безпеки має відповідати Санітарному регламенту для закладів загальної середньої освіти, затвердженому наказом Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 № 2205.

Переліком передбачено певні меблі, а саме: класна дошка, столи дитячі, стільці дитячі, стіл учительський, стілець для вчителя, стіл демонстраційний, шафа (стелажі) для зберігання наочних, демонстраційних матеріалів та іграшок, килим (ковролін) для ігрової діяльності дітей молодшого шкільного віку. Для технічного оснащення класу безпеки можна використовувати мультимедійний проєктор, демонстраційний екран, інтерактивну дошку, акустичну систему, телевізор, комп'ютер (ноутбук), вебкамеру, навушники, мікрофон.

Для проведення занять рекомендовано використовувати наочні, демонстраційні матеріали з питань безпеки, домедичної допомоги тощо, іграшки дитячі, відповідно до тематики занять, тематичні настільні ігри, магнітні та маркерні дошки, стенди.

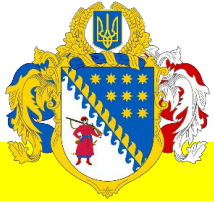
Щоб перетворити клас безпеки на дійсно інтерактивний безбар'єрний безпековий простір, в якому ефективно будуть навчатися всі учні закладу загальної середньої освіти, в тому числі учні, які навчаються інклюзивно, варто врахувати описані вище архітектурні вимоги, а також творчо підійти до облаштування та наповнення зон.

Загальні підходи до дизайну та облаштування приміщення ББП

Всі вимоги до доступності приміщень закладу зазначені в нормативному документі «Інклюзивність будівель і споруд» (ДБН В.2.2-40:2018)

Вхід до будівлі

- Майданчики перед входами в будівлю (а також пандуси) повинні бути захищені від атмосферних опадів. Вхідна площадка повинна мати навіс, водовідведення.
- Розмір майданчика не менший за 1,5x1,5 м.
- Двері мають відкриватися у бік, протилежний від пандуса.
- Якщо висота входу вища за 45 см, майданчик має бути огорожений, а сходи і пандус мати поручні. Якщо висота майданчика менша за 45 см, поручні та огороження можна не ставити.
- Для безпеки рекомендується встановлювати бортики на відкритих краях сходинок і пандуса, щоб милиця, тростина або колесо візка не зісковзнули.
- Решітка чи щітка для витирання ніг перед входом в будівлю не повинна створювати перешкоду.

Загальні дані

Сходи

- Сходове покриття повинно бути нековзким, добре закріпленим, а також легким у догляді.
- Слід застосовувати відмінні за кольором матеріали сходинок в порівнянні з горизонтальними площадками перед ними.
- Верхня і нижня сходинок сходового маршу повинні контрастувати як у відношенні до інших сходинок сходового маршу, так і до горизонтальних площадок сходового маршу. В іншому випадку слід передбачити маркування ребер 1-ї і останньої сходинок сходового маршу: ширина маркування горизонтальної площини ребра 0,05-0,07 м, вертикальної 0,03-0,05 м. Контрастність допомагає орієнтуватися, де починаються сходинок, а де закінчуються.
- Виділити сходинок можна контрастною смугою (яскраво-жовтою або білою). На світлих сходинок можна використовувати чорний колір.

Тактильна смуга перед першою і останньою сходинок допомагає особі з порушеннями зору виявити перешкоди на шляху (наприклад, пороги чи сходинок). Тактильна смуга з конусоподібними рифами перед сходовим маршем (зверху і знизу по всій ширині маршу) облаштовується так: відстань від тактильної смуги до краю першої сходинок – 60 см – це один крок, щоб зупинитися перед початком сходів для людини з порушеннями зору. Можливе використання металевих стержнів з «шапочками»-індикаторами. Ширина смуги має бути не менше 30 см.

Поручні

Поручні біля сходів повинні встановлюватися з обох боків сходових прольотів і вздовж майданчиків, оскільки людині при підйомі необхідний поручень з одного боку сходів, а при спуску – з іншого. Якщо ширина сходів перевищує 2,5 м, слід також встановити розділові поручні посередині.

- Поручні необхідно розташовувати на висоті 0,90 м.
- Поручні повинні бути мінімум на 0,30 м довші самих сходів на початку та кінці, а також мати на кінцях заокруглення.
- Поручні мають кріпитися скобами, які не повинні заважати постійно триматися за поручні.

Тактильні наліпки на початку і в кінці поруччя допоможуть орієнтуватися людині з порушенням зору. Рельєфні позначення поверхів у тактильному вигляді можуть бути шрифтом Брайля. Розміри цифр повинні бути не менше ніж: ширина – 0,01 м, висота – 0,015 м, висота рельєфу цифри – не менше ніж 0,002 м.

Загальні дані

Двері

- Вхідні двері в будівлю і приміщення ББП не повинні мати порогів, а при їх необхідності, висота порогу не повинна перевищувати 2,5 см. Наявні вищі пороги необхідно облаштувати скосами/пандусами не більше 300 мм в довжину і нахилом максимум 8 % (1:12). Усі пороги повинні бути контрастно виділені.
- Слід застосовувати дверні ручки, запори, засувки й інші прилади відчинення і зачинення дверей, що повинні мати форму, яка дозволяє керувати ними однією рукою (кулаком, передпліччям) і не вимагає застосування надто великих зусиль або значних поворотів руки у зап'ясті. Доцільно орієнтуватися на застосування легко керованих приладів і механізмів, а також П-подібних ручок.
- Варто перевірити ширину дверей та за необхідності застосувати заходи щодо їх розширення. Для зовнішніх дверей рекомендована ширина становить 0,90 м, для внутрішніх дверей така ширина має бути не меншою, ніж 0,85 м. Якщо двері двостулкові, щонайменше ширина однієї з них має бути 0,85 м для того, щоб особа в кріслі колісному змогла проїхати крізь неї, не відчиняючи другу стулку.
- Висота дверного прорізу 2,10–2,20 м рекомендована для всіх дверей.
- Для полегшення входу приміщення може бути обладнане автоматизованими дверями. Панелі управління мають мати рельєфні кнопки, а висота розташування кнопок – 90-110 см, тобто в зоні доступності осіб різного росту.

Затримка часу дії сигналу на відчинення дверей не повинна перевищувати 15 секунд. Автоматизовані двері повинні мати достатній інтервал відкриття-закриття для того, щоб через них могла вільно переміститися людина з порушенням опорно-рухового апарату.

На дверях має бути позначка, яка вказуватиме на функцію автоматичного відкривання.

- Контрастне маркування для людей з порушенням зору є особливо обов'язковим для прозорих дверей та поверхонь. Такі позначки дозволяють зрозуміти, що перед вами не простір, в який можна йти, а двері.

Загальні дані

Коридори та проходи

- При облаштуванні тамбурів, чи проходів, які відгороджені стінами, слід враховувати площу, необхідну для маневрування крісел колісних.
- Коридори і проходи повинні бути вільними від фізичних та візуальних бар'єрів. Вільна ширина коридору повинна бути не менше 1,50 м (бажано 1,80 м), що дозволить вільно переміщатися одночасно двом людям в кріслах колісних або зробити поворот на 180° в одному кріслі. Обов'язково слід забезпечити вільний рух до шляхів евакуації людей з будинку.
- Перешкоди, зокрема, питні фонтанчики, зони відпочинку, крісла, або інші меблі, повинні розміщуватися за головним проходом – у спеціально облаштованих нішах або тупиках.
- Коридори повинні мати нековзке покриття, а якщо є килим, то він має прилягати до поверхні, особливо по краях, щоб не заважати руху. Товщина покриття ворсового килима не повинна перевищувати 13 мм з урахуванням висоти ворсу.
- Будь-які зміни рівня поверхні, які перевищують 25 мм, мають поєднуватися пандусом/скосом.
- Перепад освітленості між сусідніми приміщеннями і зонами, зокрема, між коридором та приміщенням ББП, не повинен бути більший ніж 1:4.

Внутрішнє облаштування та візуальна доступність

- Щоб допомогти особам з інвалідністю зорієнтуватися у межах будівлі чи приміщення, використовують систему орієнтирів та контрастність кольорів. Систему орієнтирів забезпечують за рахунок: пропорції символів в написах; розміщення знаків; формату і дизайну.
- Доступне середовище повинно включати: тактильні елементи доступності, візуальні елементи доступності, аудіопокажчики.
- Створення візуальних елементів доступності відбувається за допомогою кольорових рішень, інформаційних табличок, інформаторів та покажчиків.
- Використання контрастів допоможе особам з інвалідністю та маломобільним категоріям населення швидше зорієнтуватися у приміщенні та зрозуміти, куди йому прямувати. Систему контрастів використовують у приміщеннях, які мають повороти, для того, щоб вказати напрямок до дверного проходу, місця розташування вмикачів/вимикачів, входних дверей тощо. Для полегшення визначення маршруту на стику підлогових покриттів використовують різні кольори або направляючі смуги уздовж стін, які доповнюють систему позначень.

Облаштування інтерактивних безпекових освітньо-реабілітаційних просторів та інклюзивних укриттів у Личківській та Магдалинівській громадах, де всі діти мають однаковий доступ до інформації з питань безпеки, зокрема і діти з особливими потребами.

Загальні дані

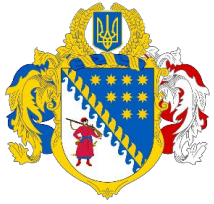
- На кожному поверсі має бути встановлена інформаційна табличка з вказаним поверхом, яка виконана контрастним кольором.
- Важливо, щоб літери і символи позначення/знаку були контрастними відповідно до фону і легко помітними.
- Позначення, які інформують про призначення кімнати або її номери (у тому числі міжнародні символи), повинні розташовуватися на рівні між 1,40 м і 1,60 м та дублюватися шрифтом Брайля для інформування осіб з порушенням зору.
- Для того, щоб позначення було видно навіть при відчинених дверях, його слід розміщувати на дверній рамі або прилеглій стіні, але не на самих дверях.
- Для полегшення орієнтування можна використовувати мнемосхеми.
- План приміщення, мнемосхеми та інформаційні панелі повинні розташовуватися на висоті 0,90-1,80 м і мають дублюватися шрифтом Брайля.

Досяжність

При обладнанні приміщення безпекового простору важливо враховувати межі досяжності учнів, в тому числі тих, які пересуваються на кріслах колісних. Зона досяжності такої дитини обмежена через її сидяче положення, а також через колеса і підніжку крісла, обмежуючи їй доступ до кутів приміщень, робочих місць і вимикачів. Тому важливо враховувати досяжність під час розташування різного обладнання.

Підходи до обладнання та меблів повинні бути завширшки не менше ніж 0,9 м, діаметр зони для самостійного розвороту особи на кріслі колісному слід приймати не менше ніж 1,5 м.

Місця для осіб з інвалідністю у приміщенні ББП слід розташовувати в зоні, що забезпечує повноцінне сприйняття демонстраційних, видовищних, інформаційних, музичних програм і матеріалів.

ДніпроДА

Облаштування інтерактивних безпекових освітньо-реабілітаційних просторів та інклюзивних укриттів у Личківській та Магдалинівській громадах, де всі діти мають однаковий доступ до інформації з питань безпеки, зокрема і діти з особливими потребами.

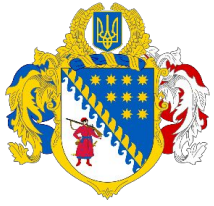
Загальні дані

Принципи побудови занять в ББП закладів загальної середньої освіти

За рекомендаціями, наданими в наказі МОН від 10 лютого 2023 року № 135 «Деякі питання створення та функціонування класів безпеки у закладах освіти», заняття у ББП проводяться у доступній для здобувачів освіти формі, з урахуванням вікових особливостей та з використанням фото-, відео- аудіоматеріалів.

Для дітей молодшого шкільного віку заняття запропоновано проводити у ігровій зоні, яка має м'яке покриття підлоги, в ігровій формі, зокрема з використанням ігор на пожежну тематику, мультфільмів, загадок та ребусів.

Для здобувачів освіти середнього та старшого віку допустимі заняття у формі лекцій, презентацій, тестів, ситуаційно-рольових ігор, бесід. Навчання в ББП може здійснюватися відповідно до типових освітніх програм при реалізації наскрізних змістових ліній: екологічна безпека, громадянська відповідальність, здоров'я і безпека та викладанні предметів соціальної і здоров'язбережувальної галузі. В результаті співпраці педагогів, рятувальників, представників патрульної поліції додатково розроблено орієнтовні навчальні програми «ББП закладів загальної середньої освіти» з темами, до яких доцільно залучати працівників ДСНС, Національної поліції, медичних працівників, психологів. Програми розроблено для учнів 1-7 та 8-12 класів. Заплановано вивчення найбільш важливих тем, список яких розширюється для 8-12 класів. Передбачено, що в межах однієї теми для кожної вікової категорії учнів буде варіюватись складність змісту самого заняття. Програма «ББП закладів загальної середньої освіти» для 1-7 класів розрахована на 30 годин, програма «ББП закладів загальної середньої освіти» для 8-12 класів – на 35 годин.

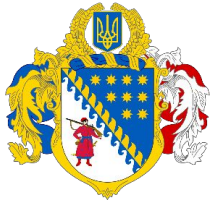

ДніпроДА

Облаштування інтерактивних безпекових освітньо-реабілітаційних просторів та інклюзивних укриттів у Личківській та Магдалинівській громадах, де всі діти мають однаковий доступ до інформації з питань безпеки, зокрема і діти з особливими потребами.

Безбар'єрний Безпековий Простір в закладах загальної середньої освіти

ДніпроДА

Облаштування інтерактивних безпекових освітньо-реабілітаційних просторів та інклюзивних укриттів у Личківській та Магдалинівській громадах, де всі діти мають однаковий доступ до інформації з питань безпеки, зокрема і діти з особливими потребами.

Генеральний план

Безбар'єрний безпековий простір для осіб для дітей з особливими освітніми потребами	
Загальна площа приміщення	25 м2/25м2
Тривалість ремонтних робіт	3 місяці
Орієнтована вартість будівництва	4 млн. грн.

